

Упатство за начинот на соработка помеѓу Македонското здружение за исхрана и здравје и економските и други субјекти во спречување на судир на интереси

Согласно одредбите на Статутот (последна ревизија во 2018 година), формирано е Македонското здружение за исхрана и здравје (во натамошниот текст: Здружение) со цел поддршка на здравствените професионалци во при следење и рано препознавање на ризиците по здравјето поврзани со исхраната кај населението во Македонија.

Во својата работа, Здружението следи општи општествено прифатливи принципи и универзално признати професионални, научни и етички вредности. Според тоа, Здружението, како колектив, како и членовите на Здружението поединечно, при соработка со економски субјекти од земјата и странство, органите на управата и другите професионални здруженија треба да имаат критички пристап кој ќе обезбеди соработката да се одвива во согласност со етичките принципи на транспарентен начин да се избегне конфликт на интереси.

Конфликтот на интереси е синоним за прибавување на корист во парична готовина или друга материјална или нематеријална компензација за активности кои можат да доведат до спречување, или може да постои основано сомневање за спречување во примената на општоприфатени научни и етички принципи при вршење на активности поврзани со горенаведените активности на Здружението.

Членовите на Здружението имаат право да учествуваат на студии и стручни собири финансирани од економски субјекти, административни органи и други професионални здруженија или да пишуваат стручни текстови за потребите на овие субјекти, но имаат обврска да го сторат тоа во согласност со општо прифатените научни и етичките принципи.

Доколку членовите на Здружението учествуваат во спроведувањето на одредени програми на органите на управата, економските субјекти и други стручни здруженија, не можат да учествуваат во оние активности на Здружението кои можат да доведат до судир на интереси, или основано сомневање за судир на интереси во организација на Здружението.

Најчестите ситуации кои можат да го доведат Здружението или членовите на Здружението во конфликт на интереси се:

1. Организирање стручни собири, конгреси и конференции каде просторот и времето за презентација на спонзорите не се јасно одвоени од просторот и времето во кое се презентираат резултатите од научното истражување;
2. Изработување и јавно застапување на позитивно мислење за препорачаната исхрана (диета) без анализа на резултатите од научни студии и/или објавени водичи засновани на докази и/или препорачани од релевантни домашни надлежни институции и меѓународно признати професионални тела и здруженија (национални водичи и препораки на Министерството за здравство Македонија, Институтот за јавно здравје, Светската здравствена организација, панелот за исхрана и алергија на Европската агенција за безбедност на храна, Европското здружение за кардиологија, Американското здружение за дијабетес итн.);
3. Изработување на позитивно мислење за хранливата вредност на прехранбен производ или една или повеќе негови состојки без релевантни докази што ги бара важечката правна основа со соодветни сертификати за лабораториска анализа, а по потреба и објавени научни мислења на меѓународно признати стручни тела и агенции како што се Европската агенција за безбедност на храната, Светската здравствена организација, Организацијата за храна и земјоделство на Обединетите нации итн.);
4. Пишување стручни мислења, проекти, студии или трудови и нивна рецензија, нарачани од владини ресори, економски субјекти и/или други професионални здруженија во кои применетите методи и процедури не се во согласност со универзалните етички принципи и научно истражување.

Препораки

Професионални собири (конгреси, семинари, курсеви, итн.)

- Сите членови на научниот/програмскиот комитет, претседавачите на поединечни сесии и тркалезни маси, како и модераторите на едукативните работилници мора да пополнат изјава за конфликт на интереси (дали биле ангажирани на работни места финансирани од деловен субјект во претходните три години);
- Поканети предавачи и експерти, кои имаат усна презентација на стручни состаноци и едукативни работилници, потребно е пред да започне презентацијата, на првиот слајд, да наведат во кои проекти/програми и други активности учествувале за потребите на економските субјекти, органите на управата или друго професионално здружение во претходните три години;
- Лицето кое претседава со стручниот состанок не треба да има ангажман со деловниот субјект на начин кој може да претставува конфликт на интереси, т.е. ангажман кој би можел да има влијание врз развојот на програмата на експертскиот состанок;
- Вработени лица или членови на одборот на директори или стручно тело на деловен субјект не смеат да бидат членови на научниот/програмскиот одбор на стручни собири организирани од Здружението;
- Претседавачите, предавачите и модераторите на тркалезни маси и едукативни работилници на стручниот собир за време на предавањата и времето поминато за дискусија не треба да наведуваат имиња на производи или имиња на деловни субјекти, ниту индиректно да се фаворизираат, ниту пак да се попречува искажувањето на стручни мислења кои би можеле да бидат спротивни на интересите на деловниот субјект.

Сателитски симпозиуми

- Деловните субјекти имаат право да организираат комерцијален/сателитски симпозиум за време на одреден стручен состанок организиран од Здружението.
- Комерцијалниот симпозиум мора да биде јасно претставен како таков во посебен простор определен за таа цел;

- Комерцијалниот симпозиум мора да се одржи во одреден временски период, кој не смее да се совпаѓа со времето на стручната сесија;
- Комерцијалното рекламирање на производи не смее да биде дел од предавања или постери на професионални конференции;
- Имињата на експертите кои учествуваат во работата на сателитски симпозиум мора да бидат јасно означени во работниот материјал на конференцијата;
- Сите економски оператори кои учествуваат во сателитски симпозиуми мора да се усогласат со добрите индустриски, фармацевтски и комерцијалните практики.

Финансиска поддршка за работата на Здружението

Дозволена/легитимна е финансиската поддршка од деловни субјекти, административни органи и/или други здруженија за работата на Здружението. Висината на паричниот надоместок не е утврдена и претставува дискреционен договор и договор помеѓу Здружението и деловниот субјект.

Донесување одлука за судир на интереси во посебни случаи

Изјавата за потенцијалното постоење на конфликт на интереси често не е доволна за да се одлучи дали постои или не конфликт на интереси. Ова особено се однесува на изборот на претседател на научниот или организациониот одбор на стручниот собир, проект менаџер итн., а неопходно е изјавата да биде разгледана од Управниот одбор на МЗИЗ.

Усвоено на седницата на

Управниот одбор на 28.2.2022 година

Претседател на МЗИЗ

Проф. д-р Игор Спироски

